

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 9—10. September—Oktober 1845.

I. Original-Afhandling.

*Anmärkingar vid Prof. Fries' »Reservation mot en del antagna åsichter öfver åtskilliga Svenska vextern», i Bot. Not. 1844 n:r 1, 2; af C. J. Hartman *).*

Audiatur et altera pars.

Ehuru Prof. Fries i denna Reservation icke uttryckligen angifver den eller de författare, mot hvilkas åsichter han vindicerar sina egna, är det af anmärkningarnes ordning och innehåll uppenbart, att den nästan uteslutande är riktad mot min framställning af Svenska vexterna i 4:de upplagan af min Flora. Och då H:r Prof. tillika hänskjuter de tvistiga sakerna till framtidens eller det yngre släktets afgörande, torde det äfven vara nödvändigt att motiverna för mina åtgärder föreläggas denna domstol. Jag anser detta så mycket rättvisare, som man af tonen i denna Reservation måste sluta, att Florans författare antingen lättsinnigt behandlat sitt ämne och, som man säger, farit fram utan rim och rason, eller ock är en af de der "antiquerade och petrificerade" vetenskapsidkarne, hvilka vilja sätta en damm för framskridandet. Det är hufvudsakligen mot det förra alternativet jag anser nödigt att i min ordning reservera mig genom framställandet af de motiver, som i de anmärkta punk-

*) Dessa anmärkingar nedskrefvos redan förra året, men en längre resa och andra göromål hindrade deras fulländande till tryck. Troligen hade de ock stadnat dervid, sedan första intrycket af det oväntade anfallet (efterföljdt af ett dylikt af Reservantens vapendragare A. i Bot. Zeit. 1844 d. 28 Jan.) hunnit skingras; men då jag erfarit att denna skriff blifvit intagen i en tysk tidsskrift och således fått en större publik, har jag ansett skäligt att äfven andra parten höres, förvissad att de tidsskrifter, som uptagit anfallet äfven publicera försvaret.

(Bot. Not. 1845 n:r 9).

terna föranledt mina åtgärder; om de ej tillfredsställa den blifvande domaren skall denne dock finna att grunder för tvifvel icke alldeles saknats, om än stundom härrörande af missförstånd i följd af andras oklara framställningssätt, eller af andra orsaker. Hvad antiqueringen angår, torde den af en opartisk domare befinnas hvarken större eller mindre än hvad bokens plan föreskrifver, då denna såsom läro- eller skol-bok endast bör och kan upptaga det hittills kända, på det hittills allmännast vedertagna sätt. Den vetenskapens regeneration, för hvilken Fries och flere, hvar på sitt sätt, stå i spetsen, lärer väl ännu hafva många hinder att öfvervinna, innan dess problem kan anses löst. Hvad vi hittills erhållit synes mig endast vara theoremer, som till sin bevisning ännu för det mesta sakna allmänt erkända axiomer, då det, som för sådane angifvits, hvilat på lika, ja vida mer subjektiv grund än den äldre vetenskapens. Om än denna står på gränsen till ett nytt utvecklingsstadium, hvilket ej kan förnekas, tillhör det knapt de underordnade, att på en gång hoppa med båda fötterna in i den ännu nästan okända rymden, och ej heller lärer det skada att åt geniet, som breder ut vingarne till den djerfva flykten, ropa ett varnande festina lente! Det nya så i stort som smått segrar först och blir bestående genom sin sanning, derföre böra äfven tviflen och inkasten med tacksamhet, ej bitterhet, upptagas, ty sanningen liknar metallen, hvilken blir så mycket renare, ju lugnare man efterforskar och afskiljer slaghalten.

Då ingressen är en följd, ett slags sens moral, af reservations-punkterna, torde några anmärkingar dervid icke vara obehöriga.

Reservanten *), som framställer vådan af att tvifla på allt, eller, i motsatts deraf, positivt bedöma allt, synes på ett annat ställe finna mig skyldig till det förra; likväl bör han medgifva, att det hvarpå jag tviflar är ganska litet mot hvad jag, äfven efter Honom, antager; — och der jag tviflar,

*) För korthetens skull må detta ord tillåtas.

fanns, då min bok skrefs, verkligen tvifvel, såsom snart kommer att visas, ehuru ringa och lätt undanröjda de af en större forskare än må anses. Då jag, hvilket ej torde förnekas, i det närmaste sett så många af de i min Flora upptagna vexter vildt vexande, som Res., torde påminnelsen om Kunth icke röra mig. Måne för öfrigt Res. sjelf alltid så lyckligt lofverat förbi ofvannämnda klippor, särdeles det positivas? *) Då Res. nöjer sig med Kochs ursäkt, att denne förändrar så litet som möjligt, bör han vara fullt ut så belåten med mitt handlingssätt i följd af bokens i förorden angifna plan och ändamål, i händelse han velat "försätta sig i min idékrets;" — och om med det progressiva menas antagandet af nyare åsichter och arter, torde de 4 upplagorna, jemnförelsevis med den vidsträckta s. k. Tyska Floran, visa en lika stor progression som den berömde Kochs arbeten. Till och med nämmandet af *Potamogeton* hade, i stället för att gifva anledning till klander, bort påminna Res. huru villigt jag, med öfvergifvande af egna äldre åsichter, antagit hans, då sannolika skäl blifvit anförda; och hvad gissningen om *P. marinus* angår, hade äfven den utgått, om Prof. Fries nöjaktigt förklarar den märkliga olikheten i Linnés diagnoser, som beskrifva *P. pectinatus: foliis setaceis* och *P. marinus: fol. linearibus*, hvilket hos Linné antyder smalare och bredare blad och gifvit mig och Wahlenberg anledning att anse *P. Zosteraceus* för Linnés *P. marinus* **). Då Res. sjelf någongång öfvergår till andras åsichter, sker det väl med föga mindre invändningar. — En annan förebråelse mot Svenska författare i allmänhet gör Res. här och på andra ställen, derför att de ej erkänna, det vill väl säga icke hufvudsakligen, eller endast, följa inländsk auktoritet; ingenting vore för underordnade beqvämare än uppfyllandet af denna önskan, äfvensom detta säkerligen skulle vara angenämt för dessa auktoriteter, af hvilka, om den icke-progressive Wahlenberg undantages, knapt

*) Troligen förekommer hos ingen förf. så ofta uttrycken *omnino*, *prorsus*, *absolute*, utropstecknet (!) m. m.

***) Nyssnämnde förf. gör i Fl. Su. ed. 2 alldeles intet afseende på Prof. Fries' bestämmande af Linnés *P. marinus* i Nov. 2.

mer än en, nu levande och verkande återstår; men då dessa hvarken äro tillräckliga, eller ens i allt visat sig ofelbara, och utländningarnes rådfrågande således blir nödvändigt, händer ej så sällan, att de berömdaste af dessa finnas af olika mening med våra egna, och hvad måste då inträffa annat än att man företrädesvis antager det som mest instämmer med ens egen erfarenhet? Så har Res. sjelf handlat, då han antagit de p. 3 såsom exempel anförda, för det mesta förut af utländningar bestämda, vextarter. Hvad dessa i öfrigt angår, äro de alla, på ett eller annat sätt, äfven i min bok upptagna; nybegynnaren går således icke miste om deras kännedom, hvilket för mig är hufvudsak, och jag tviflar af flera skäl lika litet som Res. att ju dess åsigt, äfven i boken öfverallt i synonymien, utan minsta klander, angifven, af dem, på hvilkas omdöme Res. sätter något värde, blifver antagen; ett antagande, som bör gifva desto större tillfredsställelse, ju mera det grundas på kritisk undersökning, sådan den endast kan blifva genom granskning af de stridiga punkterna. — Beskyllningen i slutet af pag. 3 och början af p. 4, rörande "lättsinnigt underkännande af andras uppgifter, deras ställande i falsk dager, egenkärlek, tyst tillagnande" *) m. m. är Res. skyldig att dokumentera, särdeles

*) Om härmed menas af karakterer m. m. "hvarpå ej kan tviflas," torde kunna visas att Res. sjelf följer samma praxis, d. v. s. från föregående förf. antager dem hvilka finnas goda och pålitliga. Om ett dylikt tillegnande icke finge ega rum, kunde ju knapt någon förut beskrifven vext diagnosticeras! Och om Res. i sina diagnoser anför något förut sagdt, är det derföre alltid något tillegnad? Kan det ej hända att flere kunna se detsamma, utan att veta af hvarandra? Och så i mer än ett afseende. Hvad ställandet i falsk dager m. m. angår, händer detta lätt mot bästa vilja, då en förf. ofta sjelf förändrar mening; hvad han "nu" menar, är ej alltid lätt att veta. T. ex. *Jasione perennis* nämnes sist af Pr. Fries i Bot. Not. 1840, med tvifvel om dess arträttighet, ingalunda som bestämd variation, och detta tvifvel grundar sig nu endast derpå att den hos oss förekommer så sparsamt. Att jag rätt och slätt citerat *J. perennis* Fries, är väl tillbörligt, då den så finnes uppförd i Novitiæ; jag har förut blifvit (i bref) klandrad att jag ej

huruvida den gäller mig eller ej. De till en början framställda klagopunkterna torde näppeligen för en fullt opartisk domare förslå att rättfärdiga dessa tillmälen, hvilka äro af den beskaffenhet att de snart sagdt göra allt räsonnemang omöjligt tills alla facta hunnit framställas. Eburu mycket af ingressen ännu påkallar diskussion, måste den derföre öfvergifvas tills detta skett och det hela kan behandlas i sammanhang. Imellertid böra dessa Reservantens beskyllningar hafvas i minne, för bedömandet af båda sidornas handlings- och framställnings-sätt, i händelse jag, hvad egenkärleken och det öfriga angår, skulle under stridens fortgång blifva nödgad att återropa protokollerna, h. e. Reservantens och mina egna skrifter.

1. *Eriophorum russeolum* Fr. har jag utan tvekan antagit och sedan exemplar af *E. Chamissonis* upplyst att denne ej hörer hit, förkastat detta, också af Res. i Mant. 2, troligen äfven i följd af Kunths beskrifning, antagna namn. Anmärkningen torde derföre gälla någon annan författare.

2. *Alopecurus pratensis* & *nigricans*. Här må en gång för alla anmärkas i afseende på de rent biologiska karaktererna, t. ex. de krypande eller icke krypande rotskotten, duration, färg m. m., att jag anser erfarenheten ännu allt för kort, att bestämdt afgöra, om dessa egenskaper äro så oberoende af lokal, solum och andra omständigheter, att de ensamme, utan s. k. fytografiska karakterer, äro tillräckliga för artskillnad. Den som så anser dem, måste äfven hafva ett annat vidsträcktare begrepp om art, och så länge detta begrepp ännu till stor del hvilat på subjektiv grund, torde det äfven vara mig tillåtet, att bestämma artgränserna på ett för arbetets plan afpassadt sätt *). För öfrigt måste, efter mitt föreställningssätt, hvarje

uteslutande citerat inländske författare! Jag känner verkligen Prof. Fries' vext, då han sjelf behagat visa mig den i sitt herbarium. Men som jag måste erkänna att jag ej sett några utländska ex. har jag ej kunnat citera Lamarck eller någon annan än Fries.

*) Hittills ha dock biol. kar. till en del betraktats som följder af yttre förhållanden, och, då de ej understöds af tydliga fytogr.

verklig art äfven ega fytoGRAFISKA karakterer; en åsigt som synes delad af alla, äfven af Res. sjelf, då så mycken omsorg alltid användes att uppsöka dem, om än aldrig så minutiösa. Bör man äfven icke frukta att, om ock den grundlige vetenskapsmannen kan härleda någon sanning af de biol. karaktererna, dessa likväl ensamma skola lemna för stort spelrum åt dilettantismen, som hufvudsakligen sträfvar att utmärka sig med något nytt, då de onekligen mer än de fytoGRAFISKA låna sig till en subjektiv behandling? Huru mycket kan t. ex. icke göras endast af *Agrostis stolonifera*, *Poa pratensis*, *Molinia maritima*, att icke tala om hundrade andra arter, om endast biologiska karakterer rådfrågas? Äfven tror jag icke att nybegynnaren, för hvilken min Handbok är skriven, förlorar mycket genom ett misstag om art eller ej, då sådant under vidare studier otvivelaktigt korrigeras; — och då undersökningen härigenom underlättas, på samma gång som arbetet vinner i korthet (och pris), utan att förlora i innehåll, synes mitt framställningssätt, så länge några tvifvel återstå om föremålet, eller detta saknar tillräckligt tydliga karakterer, kunna försvaras. Då jag i förordet uttryckligt gifvit detta behandlingssätt tillkänna och frånsagt mig en auktoritet, som man nolens volens velat påtruga mig, samt då jag nästan alltid utan anmärkning, ännu mindre klander, hänvisat till källorna, anser jag mig hafva handlat så ärligt och anspråkslöst, att klandret mera bort rikta sig mot sjelfva planen (hvarom företalet, i händelse man eljest icke kan se den, upplyser), om den är oriktig, än mot utförandet. — Hvad enskildt de båda arterna af *Alopecurus* angår, var den, som stöd ofta åberopade Koch ännu, då *A. nigricans* (*ruthenicus*) behandlades i min Flora, osäker derom, helst Ryska frön deraf endast gifvo den vanliga *A. pratensis*; dessutom saknas icke antecedentia, som möjligen kunnat inflyta på den-

kar., ansetts endast kunna grunda variationer af olika värden. Nyttan af deras iakttagande såsom vinkar till nogare granskning är jag långt ifrån att bestrida; äfvensom till begagnande i diagnostiken, då de understödjas af fytoGRAFISKA. Imellertid torde gränsen mellan båda slagen blifva nog svår att updraga.

ne redlige och hållfaste Vetenskapsmans tillgöranden, särdeles som för litet hvar en tid kommer, då lugnet har mera värde, än t. o. m. en seger i bagateller; ty såsom sådane böra väl i vår tid dylika ting betraktas. Då man sett en vext, till alla fyto-grafiska karakterer öfverensstämmande, på Fatburens gungande stränder, hvarest intet krypande kan ske, utan gräsen bilda så godt som flytande tufvor, med en annan på hafvets öppna sand- eller ler-stränder, kan svårligen någon annan tanke uppstå, än att olikheten i stolonutvecklingen måste härröra af lokal och solum *). Ty otänkbart är väl ej, att ett rhizom, som enligt Koch är "kurz, oder kurz verläuferartig" på förra stället, på det sednare kan gifva, vidt omkringkrypande "ausläufer." Hvad kulturen angår vet man att vid omplantering stundom mans-åldrar behöfvas innan en del abnormala former återtaga sin ursprungliga skepnad. Imellertid är jag af flera andra skäl böjd att anse *A. nigricans* såsom art, ehuru jag icke ansett någon skada ske med dröjsmålet att framställa den som sådan, till dess bättre karakterer blifvit funna. Säkert ingår då den form, som Prof. Fries anser tillhöra *A. prat.* med turgescerande och svartnande ax, uti den förra **).

3. *Poa hybrida.* Prof. Fries sjelf uppförer i Novit. och

*) I Bot. Not. har Prof. Fries helt nyligen sjelf visat hur litet stoloniseringen är att lita på hos *Carices caespitosa*, då den förut ansågs snart sagdt som hufvudsak. Distinktionen mellan "carere" och "deficere", ehuru fin, torde i användandet vara så till vida farlig, att ett "prorsus caret" sedan kan tvinga till antagandet af flera arter än man önskar, eller till ett: jag har haft för brådtom.

**) De sistnämnde äro ock biologiska karakterer, hvarföre för konsekvensens skull, 3 arter borde antagas. Härtill nödgades ock Koch då han antog stolonbildn. till en grund för *Valeriana officinalis* och *sambucifolia*, något som blir ändå nödvändigare för Prof. Fries, som förklarar *V. offic.* fullkomligt (prorsus) sakna stolonier, ehuru de stundom finnas. Koch har väl vidare använt ännu en biol. kar. då han skiljer de 3 arterna med en- eller fler-stjelkig rot, men om man nu kan framvisa en *Val. offic.* med enstjelkig rot utan stolonier (den allmännaste här på orten) och en flerstjelkig med stolonier, böra då ej 4 arter uppställas af *Val. offic.* ensam?

Bot. Not. 1841 denna Gaudins art som synonym till *P. sudetica*; äfvensom Koch i Synops. ed. I. skiljer dessa arter endast med *panicula patente* och *flosc. totis glabris* hos den förra, och *pan. diffusa*, *flosc. basi pilis lanatis parce adpersis* hos den sednare; hvilka karakterer icke lära hållit streck, då *P. sudetica* i Taschenb. 1844 (hvilken först efter min boks tryckning kom mig tillhanda) har i detta fall samma karakterer som *hybrida*, men här skiljd med: spetsade blad och vid blomningen för det mesta (meist) borttorkade bladfasciklar, då *P. hybrida* har tvärt afspetsade, huflikt (caputzenförmig) sammändragna blad. Troligen äro dessa arter icke skiljda, helst bladformen är omvexlande på de båda angifna sätten, hvarföre ock den af Res. äfven berömde Wimmer anser dem som variationer. Då frågan blef att välja namn, och vår art icke instämde med Kochs förra beskrifning, ej heller med exemplar af alpformen, sådan den hvarken finnes i Sverge eller (enl. Blytt) i Norge, måste namnet *hybrida* præsfereras, helst Gaudins och Kochs beskrifning noga antyda vår form.

4. *P. depauperata* vexer, enligt exemplar från Prof. Blytt, både tufvig (med tätt vid bladstjelken uppstigande bladskott), alldeles som *P. laxa*, och med krypande rotskott. Då den i öfriga karakterer ända till de biologiska: storlek, mjukhet, färg m. m., vida mer närmar sig den sistnämnda än till *P. cæsia*, har jag ej annat kunnat än föra den till *P. laxa*, så mycket mindre som den enda karakteren af krypande stolonier för mig icke är tillräcklig för artskillnad. Jag har i alla fall angifvit den som öfvergångsform till *P. cæsia*.

5. *P. cæsia*. Då Hooker, åtminstone 1831, säger att han "is more than persuaded" att *P. cæsia* Sm. "is but an alpine state of *P. nemoralis*" och dertill åberopar Wilson, vet jag ej hur missförstånd kan ega rum, så framt icke dessa auktoriteter sjelfva missförstått *Poa cæsia*. Hooker tyckes dock böra känna en vext, som han uppgifver sig sjelf hafva meddelat Smith. Fig. i Engl. Bot. är efter ett odladt ex. och instämmer hvarken med *P. Gaudini* eller *nemoralis*. Imellertid har jag an-

sett ett hittills säkert namn bätte än ett som är missförstånd underkastadt. Äfven Koch förenar *P. glauca* och *cæsia*.

6. *Festuca ovina* etc. Äfven jag anser ännu ingen kunna fälla ett bestämdt omdöme om *F. glauca* och *dumetorum*; men som de måste få en viss plats, har jag hänfört dem till de arter jag ansett dem vara närmast. Den förras frändskap till *F. ovina* har jag angifvit, ehuru karaktererna visa på *duriviscula*, dit jag fört den. I Herb.-N. f. 5. förekomma på samma blad 2 former af *F. glauca* Fr., af hvilka den ena har de i Mant. 2 som så viktiga förklarade fjolåriga bladslidorna, men icke det andra större exemplaret, ehuru fullständigt med rot och bladskott! En utförlig schematisering af alla subordinerande former strider mot en handboks rymd och ändamål.

7. *Bromi racemosi* figur i Engl. Bot. liknar vida mer *B. mollis* β , än den skånska *B. racemosus*. Hooker anser den ock knapt skild från *B. mollis*. De af Prof. Fries angifna karakterer mellan *B. hord.* och *mollis* äro icke för mig tillräckliga som artskillnad, isynnerhet då glattheten uteslutes, hvilken torde vara det enda, hvarmed nybegynnaren lärer kunna skilja dem.

8. *Triticum acutum* och *laxum*. Om måhända slakheten undantages, återfinner man på olika stånd än den ena, än den andra af karaktererna; t. ex. den ludna rachis, ämnet till arista m. m. *T. affine* Deth. (enl. Drejers ex. = *laxum*) förklaras utan omständigheter af Koch för syn. med *acutum*, och *T. laxum* Fr. anser äfven han skiljd endast med slakheten. Imellertid har jag genom synonymien här som alltid angifvit Prof. Fries' åsigt för dem, som företrädesvis följa honom.

9. *Alchemilla fissa*. Då Prof. Fries i Mant. 3 på hörsägen (ty en blick på exemplaret visar att det ej hör till denna art) upptagit Prof. Wahlbergs form som *A. fissa* Schum. torde dess upptagande af mig som afart, då den verkeligen har karakterer, låta försvara sig, den må nu vara hybrid eller ej, hvilket torde vara lika kinkigt att förneka, som å min sida att "förmoda". Prof. Wahlbergs exemplar är det enda jag vet af; Prof. Blytt har aldrig sett *A. fissa* i Norge.

10. *Galium spurium*. Hvad dennes frön angår, finnes ingen gräns mellan de släta och något gryniga; Prof. Fries' egna exemplar hafva icke fullt släta frön. Fröen af den stora *G. Aparine* äro mer succulenta än dennes och klibba vid papperet. Linné har intet "absolutum"; det högsta han säger om *G. spurium* är *nsemina vix rugosa*, oftast endast *nsem. glabra* till skilnad från *sem. hispida*.

11. *Symphytum orientale* bör, såsom enligt nu gifven upplysning till den grad allmän och ömrig omkring Upsala, visserligen hädanefter upptagas som inhemsk, men de i Mant. 2 anförda lokalerna: trädgårdarne vid Upsala-ån och i Enköping: syntes förut icke fullt berättiga till medborgararätt. Föranledd af vextens upptagande i Herb. Norm. med namnet *patens* (den rödblommiga *S. officinale*), att närmare söka reda på förhållandet, kom jag, vägledd af Buxbaums, af Linné citerade, figur, långt före Prof. Fries' uppgift af namnet *orientale*, till samma namn. Då anmärkningen troligen är framställd för att visa det Hr Prof. sjelf rättat sitt misstag med namnet *patens*, har jag trott mig böra nämna detta såsom skäl, att jag vid namnet icke citerat Honom. Att jag vid citationer af Herb. Norm. och andra arbeten anför de deri använda namn är väl i sin ordning?

12. *Gentiana obtusifolia* Fr. Novit. lära väl, då min bok skrefs, få, utom Res. hafva sett, hvarföre jag nödgats lita på beskrifningen i Nov. ed. 2, der denna form jemnföres med *Amarella*, ej (såsom nu) med *germanica*, i hvars granskning den ej ens sättes! Hela beskrifningen är ock *G. Amarellæ lingulatæ*. Hos *G. Amar.* finner man äfven i mell. och norra Sverge oftare hufvudkaraktären: *folia elongato-oblonga obtusata*, än de lancettlika, spetsiga. Willd. citeras af Koch såväl som af Prof. Fries; likväl är Kochs art en helt annan och för oss främmande.

13. *Verbasca*. Hvad som här bör tagas ad notam förmår jag ej inse.

14. *Viola stricta*. Om Thedenii, i Mantissa 2 med ! be-tecknade, exemplar och diagnosen äro pålitliga, så är min *V. canina* γ verkligen den angifna arten. Exemplar ifrån 3:ne

ställen vid Gefle äro ändå likare det Vestbergiska än Thedenii. Om Res. blir i tillfälle att se den vexande eller får nog exemplar, torde det visa sig att den, åtminstone all Svensk, sammanflyter med *V. canina*. — För rättelsen af H:r Lindgrens uppgift rörande *V. pratensis*, är jag tacksam, ehuru felet icke är mitt, då jag ej kunnat konstatera den med exemplar.

15. *Ulmi*. All vild Alm jag sett i Södermanland, Uppland, Gestrikland och Dalarne har, som Prof. Fries beskriver *U. campestris*: *fruct. apice profunde incisum (sinu int. subcordato)*, som ock Smiths fig. i Engl. Bot. visar den, samt tunna blad. Men denna uppgifver Prof. Fries endast för Öland och Gottland, hvarest Linné förmodas äfven hafva sett den, således ingen annorstädes. *U. montana* deremot: *fruct. leviter emarginato, foliis duris, coriaceis* (Sm. i Engl. Bot.), som skall, såvidt jag förstår förf., vexa i alla skogsprovinser i mellersta Sverge, har jag ingenstädes kunnat uppläcka. Är detta missförstånd, tyckes det hafva bort upplysas. Sannolikt är det dock icke så, då vi i Bot. Not. 1844 N:r 10, se den, åtminstone för mig interessanta notisen, att endast *U. montana*, ej *U. campestris*, förekommer i vestra Mälaretrakten; att förf. i Bot. Not. mer rättat sig efter locus i Mant. 3, än efter beskrifningarne, bör ej kunna förmodas.

16. *Heraclei Sphondylii* frön, meddelade af Res. sjelf, afvika icke från *H. sibirici*, då man väljer bland dennas många fröformer. Likväl är jag så mycket mer benägen att skilja 2 arter häraf, som de gamles figurer, t. ex. Matthioli, förde mig redan för flera år sedan (hvilket ock i bref meddelades Prof. Fries, troligen innan han tänkt härpå) på den förmodan att vår svenska ej vore den ursprungliga *Sphondylium*. Men då jag i Skåne ej fann annat än föga märkliga förändringar af den vanliga *sibiricum*, dock med hvita, t. o. m. röda blommor, men intet som motsvarar utländningarnes beskrifningar och figuren i Engl. Bot. (*„Umbellæ radiatæ, flores albi, in radio 5 lineas semunciam latis, in disco vix ultra 2 lin.“* etc. Pollich.; *E. B. circa 4 lin.*), måste jag ännu hysa tvifvel om denna arts förekomst i Sverge. Att jag behållit Linnés namn torde vara

orätt, men det är dock hans i Fl. Suec. Om den af Prof. Fries uppgifna karakt. af petala är konstant, torde vi hafva 2:ne arter i Sverge, men jag tviflar ännu att någondera är Smiths och Pollichs.

17. *Statice Limonium*. Om karakteren af *folia sub apice mucronata*, hvarpå Res. sjelf i Mant. I lägger så mycken vikt, är konstant, borde han bland "alla utländska förf." (som påstås kalla vår Skånska art för *Limonium*) undantaga den af Honom mest berömda, Koch, som i Synops. I. beskrifver *S. Limonium: fol. sub apice mucronatis*, hvilken jag således, då Floran skrefs, måste anse vara vår Bohuslänska. Att K. i Taschenb., såsom jag sedermera sett, icke upptager denna karakter, kommer väl deraf att han anser den opålitlig, helst han i tillägget rörande *S. rariflora* icke heller omtalar bladudden. Om *S. rariflora bahusiensis* och *danica* har jag, så vidt jag vet, ingenting yttrat.

18. *Allium Schoenoprasum*. Då den Roslagiska lemnas i H. N. såsom var. af *A. sibiricum* och någon vild *Schoenoprasum* enl. Res. icke är att söka i Sverge, måste all vår vilda Gräslök tillhöra *A. sibiricum*; men då böra bättre karakterer lemnas än *folia supra canaliculata*, ty den Roslagiska har dem fullt så trinda som den odlade. Att tillfredsställande artskilnad mell. den vilda och odlade finnes, vågar jag ännu betvifla; t. o. m. den biologiska af bladens raka eller omböjda uppspirande synes bero af tillfällighet, då jag på Gräsön sett dem uppkomma på båda sätten. De sterila lökarne hafva mest ett, stundom 2 blad. Att *A. sibiricum* kan vara skiljd vill jag ej bestrida, isynnerhet om Wimmers skiljemärken äro säkra, men någon hithörande har jag ej sett på Östersjöns kuster.

19. *Gagea pratensis*. Hvad som säges om denna är mer en upplysning än en anmärkning. Att Prof. Fries sjelf ej så längesedan ansåg den skånska arten i Herb. Norm. vara identisk med Kochs, bör slutas af Mant. 3 pag. 23.

20. *Juncus nigritellus*. I Mant. 3 misstänktes ännu lika litet att Koch misstagit sig på Engelsmännens art, som jag anade det. Lika litet kände jag, då Handb. trycktes, att Tyskarne funnit denna art endast vara en form af *J. supinus*, ehuru jag troligen i alla fall, på grund af dess tydliga och bestämda ka-

rakterer, samt afvikande habitus, låtit den qvarstå, tills jag fått säkrare öfvertygelse om dess föränderlighet, än blotta försäkringar. Möjligtvis kan det ock, om någon synnerlig båtnad dermed vore förenad, lyckas att bibehålla denna art på lika goda grunder, som de hvarpå det lyckats Res. att, oaktadt Kochs indragning, uppehålla sin *Gagea pratensis*. — De enda exemplar jag sett af *J. atratus*, näml. Gottländska af H:r Nyman, citerad i Mant. 3, hafva bladen lika knutiga som *J. silvaticus*, fröhusen mogna längre än kalken och blommorna mindre ej "dubbelt större" än nyssnämndes. Antingen är då beskrifningen oriktig, eller hör ej den Gottländska formen till *atratus*. Troligen äro de Halländska bättre, ehuru Prof. Fries, med afseende på dem, endast nyttjar uttrycket "synes skiljd." Jemnför man denna s. k. arts karakter med *J. nigritelli*, äro de så till vida underlägsna att de äro helt och hållet komparativa.

21. *Luzula spadicea*. Sauters ex. häraf skilja sig i intet från Lappska och Jämtländska, med undantag af en tydligare hårtoffs i slidöppningen; fullt hårlösa är icke heller en del svenska exemplar. Den af Koch anförda karakt. af strängarnes förhållande till knapparne anger äfven vår art såsom *L. spadicea*, ej *glabrata*. Tillhör icke desto mindre vår form denna sednare kan man tryggt påstå att båda arterna, Allionis och Hoppes, icke äro skiljda.

22, 23. *Epilobia* behöfva verkligen den yngre generationens åtgärder, att redas ur sitt "dunkel", och kunna ej nog rekommenderas. Af Res:s egna, på olika tider gifna exemplar, och af sådane, som Han bestämt åt andra, vill det synas som Res. sjelf ej alltid så noga kunnat skilja *E. virgatum* och *tetragonum*; att efter dess skrifter rätt förstå *E. purpureum*, *roseum* och *montanum* faller sig ej heller så lätt. — Hvad *Epilobia alpina* angår, torde det för nybegynnaren blifva svårt nog att i arter skilja vexter, som en Læstadius ej trott sig kunna bestämma (han säger sig i bref 1842 eller 43 icke hafva reda på Fries' *alpinum*), och om hvilka Lindblom yttrar att former finnas, om hvilka man stadnar i fullkomlig ovisshet, hvarthän de böra föras. Jag har derföre efter Wahlenberg be-

handlat *E. palustre* och *alpinum* kollektivt, såsom bestämdt och troligen alltid åtskiljda af den öfverallt eller 2sidigt håriga stjelken *).

24. *Polygona*. Hvad *P. minus* angår, antager jag villigt rättelsen att föra de i H. N. f. 4, Nr 15 gifna ex. till *Persicaria*, ehuru de till habitus vida mer öfverensstämma med *P. mite*, hvartill den enl. Mant. är en transitus. — Anm. rörande *P. incanum* måste angå namnet, då de i Floran gifna karak-

*) Såsom en syndabekännelse må nämnas att jag på det stora Norfjället i Norge detta år (1844) icke kunde erhålla några gränser mellan *E. origanifolium* och *alpinum*, så framt den sednare ej kan få tumsbreda, fullkomligt äggrunda, spetsiga blad och halftums vida, violetta blommor. De, som skilja dessa som arter, kunna dock derföre hafva rätt, om man utgår från extremerna, och sedan rangerar formerna så godt man kan; — men klandret på dem som förena dylika vexter, särdeles i ett arbete för Nybegynnare, synes mindre rättvist. Dessa båda arter hafva karakt. af *caule bifariam pubescente* gemensam, härmed "absolute" skiljda från *E. palustre* och alla andra. Männe ej detta här betyder lika mycket som *radix subbulbosa* hos *Juncus supinus*, hvilken egenskap troligen är hufvudgrunden för dennes förening med *J. s. d. nigritellus*? Dessa båda arter äro dock så vida bättre att de hafva positiva skiljemärken, hvilka de förra sakna. — Här må ett par ord anföras i anledning af Mag. Andersons afhandling om *Epilobia* i Bot. Not. 1844. 1:mo är min *Ep. alpinum* Prof. Fries' *E. origanifolium* var. *minus* Mant. 2 eller *E. alpinum* B. i Herb. Norm. f. 5; tillhör således icke Fries' sednare *alpinum*. Hvilkendera Linnés, eller den ursprungliga *alpinum* tillhör, blir väl så mycket svårare att afgöra, som de minsta formerna just äro de, som i sjelfva naturen förena de båda arterna. Att någon "sammanblandning" här skulle skett, kan jag således icke, inse, så framt icke detta ord skall betyda kollektivt. 2:do att min β (icke γ) *nutans* af *E. palustre* uteslutande är H:r Andersons *E. lineare*, var lätt att döma af namn, diagnos och vextrakt, hvarom ock H:r A. sedermera varit i tillfälle att öfvertyga sig. — 3:o är namnet β *alsinifolium* icke något misstag, såsom på en tid allmännare antaget efter Vil-lars, än Lamarcks *organifolium*; som varietetsnamn antogs det, såsom mera upplysande än det äldre *majus* Wg., redan i 2:dra Ed. *Ep. alsinifol. Fr.* var ett skriffel, redan före H:r Andersons afhandling rättadt i Bot. Not. 1844 p. 107.

tererna minst åberopa hårligheten, såsom med tillägget merändels. Prof. Fries har den som underart med namnet *laxum*, hvilket ej är en hårsån bättre än det allmänt antagna *incanum*; helst äfven andra arter hafva laxa former. Här tvekas icke att förändra varieteters namn, hvilket eljest klandras!

25. *Pol. tataricum*. Om denna art nu odlas, eller varit odlad i Skåne tyckes vara likgiltigt, ty infödd kan den ej vara. Då man vet hur högt Linné värderade denna vext och på 1760-talet, enl. egenhändigt bref från Linné i min ego, sände frön, t. o. m. till Gestrikland, der aldrig Bohvete eljest odlats, är väl det sednare alternativet troligt, då Bohveteodlingen företrädesvis eger rum i Skåne.

26. *Silene maritima*. Om denna gäller hvad jag förut yttrat om de biologiska karaktererna utan säkra fytoGRAFiska; ty de flesta af sednare slaget, som hittills blifvit lemnade, äro icke tillfredsställande. Sedan jag sjelf sett denna vext vild vid vestra kusten, vore jag ännu mindre böjd att skilja den, då jag ofta fann roten lika spenslig som på var. *petræa*; men jag återfann öfverallt karakteren af *petala coronata*, hvilken jag skulle anse af mycken vikt, om den är beständig. Var. *petræa* har jag aldrig funnit med fri ligula hos kronbladen. Imellertid säger sig Smith uttryckligen stundom funnit corona hos *S. inflata*, och förleden höst insamlade mina söner ex. med *pet. coronata* vid Gesle, hvilka i öfrigt liknade *petræa*; måhända voro dock dessa införda med ballastsand.

27. *Lepigona*. Jag har som arter antagit de »2 typi manifeste diversi: *L. rubrum et marinum*» Fr. Mant. Att förena sådane går väl ej an? Jag har som afarter (ell. underarter, om så behagas, då jag ej efter min plan kunnat beteckna dessa olika) uppfört *L. medium*: »manifeste *L. rubri filia*» under *rubrum*, och *salinum*: *L. marini filia*, under *marinum*; att skilja dessa hade efter mina åsigtter lika litet gått an, just för att vara konsekvent. Hur det enl. Res. kan vara rättare att antingen förena alla 4 till en art, eller skilja alla 4 som egna arter tvärtemot ett sådant manifest, som jag anser ha goda grunder, fordrar i sanning förklaring.

28. *Arenaria gothica* undersökt lefvande på Kinnekulle skiljer sig uti intel från *A. ciliata*, odlad i Christiania af frön från Finnmarken. Denna är visserligen perenn, men exemplar kunna utletas, hvilka äro lika svaga till rot och med lika brist på *rosulæ foliorum in axillis*. Så flygtig, som den förra uppgifves, är den visst ej, då den nyss börjat blomma d. 6 Juli, och jag äfven på denna kan visa ex. med *»caules hornotini emarcidi.»* Jag anser de högst olika lokalerna kunna förklara den olika varaktigheten.

29. *Arenar. norveg.* har jag ej kunnat skilja från *A. ciliata* med så tydliga karakterer, som ett arbete såsom mitt fordrar. Då Prof. Fries i Mant. 2 äfven försäkrar att *A. ciliata, norveg. & humifusa »seriem tam contiguam efficiunt ut de identitate haud liceat dubitare»*, skulle jag väl blifvit lika mycket klandrad, om jag skiljt dessa, neml. i händelse Res. ej sedermera erhållit de omtalta massorna af ex. *). — Sommerfelt kan väl knapt bestämdare förklara *A. ciliata* från Salten annuel, än med orden *»hæc annua, saltem cum defloruerit, perit»*: alldeles samma dubium, som i motsatt mening skulle kunna yttras om *A. gothica*.

30. *Rosæ*. Då Res. anser "framställningens form vara mindre vigtig" för sig sjelf, torde detta äfven få gälla för mig, så mycket mera som jag ej pretenderat vara någon reformator i vetenskapen. Om jag lyckas att lära de yngre känna *Rosa rubig. β inodora, R. canina δ dumetorum* etc., är det för mitt

*) Jag nödgas uptaga äfven de punkter af Reservationen, deri Res. korrigerar sig sjelf, emedan framställningssättet öfverallt är sådant såsom det endast gällde mig. Anledning är att tro det Res. ej alltid menar så illa; men hvarföre icke framställa de nya åsigtterna eller försvaret mot andra antagonister på ett annat ställe, der jag icke behöfver synas vara syndabocken?

Vid *Cerastia* hade Res. bort klandra de flere stora Vetenskapsmän, som bestämma arterna tvärt emot Hans mening. Om Koch nekar *C. brachypetalum Persoon* (Desportes) vara *C. strigosum* Fr., måste det skett annorstädes än i dess Synopsis och Taschenbuch, hans sista arbeten, så vidt jag vet. De stå der utan alla reflexioner som synonyma.

ändamål tillräckligt; gerna må de sedan kalla dem *R. inodora* Fr., *R. dumetorum* Fr. ell. Thuill. o. s. v. Dessa namn finnas några rader längre ned, och dessutom stadna de blifvande botanisterna ej länge vid min Handbok. I ett ännu så outredt och nybegynnaren lätt förvillande slägte anser jag så få arter böra antagas som möjligt. Efter mina på fytochr. karakterer grundade åsigter måste *R. inodora*, betraktad som afart, föras till *R. rubiginosa*, ej till *canina*, hvilken jag aldrig sett med dubbelsågade, ännu mindre på samma gång glandulösa, blad. Äfven saknar *R. rubiginosa* (t. ex. vid Gefle) ej sällan de finare taggarne, får t. o. m. blomskaften glatta, och blir då något svår att med tydliga karakterer åtskilja. — En *R. collina* med enkelt sågade blad kan svårligen bli annat än en trivial *canina*. Derföre tror jag att vår s. k. *collina* är något annat än Jacquins hos Koch.

31. *R. tomentosa* blir för mig, som har den af Res., som det synes, tillåtna olika uppfattningen af species-begreppet, en kollektiv art till dess de subsumerade hunnit redas och allmänare antagas. Ännu synes ej detta vara i ordning, då de ofta åberopade Koch, Ledebour m. fl. ännu envisas att föra *R. mollissima* Willd. till *tomentosa*. Att Kochs *R. ciliato-petala* (hvilken af Ledebour föres till *R. pomifera* eller *villosa*) är enl. synonymet *R. mollissima* Fries vågar jag betvifla. Eget vore det dessutom om den öfver hela södra Sverge ymnigaste arten skulle hoppa öfver hela Tyskland till Krains och Tyrolens fjällar, och den i östra och södra Östersjöländerna, som det synes, lika allmänna *R. tomentosa* icke, utan på ett så problematiskt sätt som Prof. Fr. i Mant. 3 uppgifver, finnas i Sverge. Således lærer väl saken ännu få anses outredd tills de större botanisterna hunnit förlikas.

32. *Potentilla Güntheri*. Här måste meningen vara att Pr. Fries' namn, *sordida*, bort bibehållas framför Pohls? Men detta är ju äldre och allmänt antaget, tills Koch nu dermed förenat *collina*, med antagande af detta ännu äldre namn? ett antagande, som skulle föranleda ett nytt åt *P. collina* Fr., i (Bot. Not. 1845 n:r 10 a).

fall den är skiljd, såsom jag ännu tror. Dessutom yrkar Res. ofta i sina skrifter att den mest utbildade formen bör anses för den normala; nu är det ej så; likasom den i Nov. 2 så vigtig ansedda biologiska karakteren af *caules laterales* och *medio pronascentes*, att den stadfästes med ett (!), icke numera håller stånd. När skall man då, såsom det förut yrkats, våga lita på någon auktoritet?

33. *Thalictrum minus* behandlas i Floran tills vidare kollektivt, då jag, af deri anförda skäl, ej förmått på ett tillfredsställande sätt diagnosticera hithörande former. Att det ej skett af någon antagonism mot Pr. Fries bör väl slutas deraf, att jag antagit hans egen föga utmärkta art *Th. Kemense*, då de flera af *Th. minus* för det mesta tillhöra utländningarne, hvilka nästan i hvarje nytt arbete på olika sätt framställa dem *).

34. *Mentha silvestris*. Linnés och Willd:s hufvudkarakter på denna art ligger onekligen i bladformén, hvarföre jag der- efter rättat mig, såsom synes af tillägget. Har ett misstag skett, må gerna för mig namnet *nemorosa* förvandlas till *latifolia* eller något annat, och Willd:s synonym utstrykas. Att, om de ej äro skiljda, förkasta artnamnet *silvestris*, är väl ej meningen? eller anser Res. dem, emot Kochs och de fleste nyare förf:s tanke, verkligen skiljda? I alla fall böra lokalerna bättre bestämmas än jag kunnat. — *M. viridis* B. har i mitt exemplar af Herb. Norm. inga blommor och då *Mentha viridis* enda tydliga karakter består i glattheten, har jag måst föra den ludna till *silvestris*. Funnes andra karakterer af vigt borde ju arten skiljas?

35. *Mentha gentilis* har i skriftligt meddelande af H:r Lektor Wallman (citerad) blifvit uppgifven för Slaka, utan att jag deraf erhållit exemplar. Jag måste dock lita på en så ut-

*) De i diagnoserna alltid upptagna stipellerna har jag icke ens på lefvande ex. af *Th. Kochii*, benäget meddelade af Prof. Fries, kunnat upptäcka; troligen finnas de stundom; Han sjelf säger dem stundom saknas. De gifna ex. med nära mogna karpeller visa dock att *Th. Kochii* (*Th. Jacquinianum* Koch?) och *Th. minus* kunna skiljas som arter.

märkt Botanists uppgift, hvilken ock nu af Prof. Fries stadfästes. Väl undrade jag på exemplaret i H. N. kalladt: *Mentha sativa* ? s. *Agardhiana* Nov. såsom mera likt *M. gentilis* än hvad jag fordom erhållit som *M. Agardhiana*, men tryggade mig till Prof. Fries' uppgift *»exacte intermedian»*, såsom den ock synes vara, hvarföre jag helst citerade den som en *var.* af *sativa*. Att Prof. Fries i Mant. 3 skulle förklara *M. Agardhiana* (som i Nov. 2 ansågs identisk med *sativa*) för den typiska formen af *M. gentilis*, var så otroligt, att jag ej kunde annat än hänföra orden "hujus status typicus" till *sativa*, hvilken sist nämnes. — Hvad *Mentha agrestis* Sole angår, har jag, såsom mer utmärkt från *arvensis* än *gentilis*, *sativa* och *aquatica* från hvarandra, upført den förslagsvis såsom synes af framställningen. — Namnförändringen af *M. arv. riparia* till *glabrata* ansåg jag nödig derföre att *M. arvensis* sjelf på stränderna förekommer vida ymnigare och allmännare än den s. k. *riparia*, hvilken på flera trakter alldeles saknas.

36. *Ajuga alpina*. Prof. Fries jemnförde ännu i Mant. 3 denna nybestämda art, både Baron Dübens och Prof. Blytts former, med *A. pyramidalis* (*»propius accedit»*); att den nu föga skiljer sig från *A. reptans* är något nytt. Borttagas stolonerna torde likväl lika liten skilnad från *A. pyramid.* återstå, och minst från den norrska, hvilken är lika glatt och stundom har korta stoloner.

37. *Lamium purp. β incisum* i Floran är Prof. Fries' egen *L. incisum*, beskrifven efter dess skånska exemplar, och är således ej den triviala form, som nästan alltid lemnas under detta namn och finnes högt upp i Sverge. Skälen hvarföre jag ej framställt *L. incisum* Willd. som art, äro att den ej har de karakterer jag ansett erforderliga för mitt arbetes plan, och att medelformer ofta anträffas; att den hårkrans, som i en del blomkronor är så tydlig hos *purpureum*, stundom är reducerad till några få hår; — att *incisum* ej är utan dessa hår; att denna art har, såsom den ock af Lindgren i Bot. Not. 1841 p. 243 beskrifves, precis som *L. purpureum*, 2 krontänder, den öfra syllik; att jag ej kunnat finna kronorna rakare vid basen hos

L. incisum, åtminstone hos den nordligare formen, än hos nysnämnde; slutl. att flere förf. anse dem icke eller föga skiljda.

38. *Galeopsis Tetrahit* och *bifida* skiljas af Koch hufvudsakligen med läppens mellanflik, som hos den förra är "nästan kvadratisk", hos den sednare "afslång"; likväl kan man lätt öfvertyga sig att dessa former variera på samma exemplar, äfvenså naggning, urnjupning m. m. — Någon mjukbårig ("mit weichem Flaume bedecht") *G. pubescens* Bess. och Koch har jag, oakadt flitig eftersökning, aldrig sett i Sverge. En dylik förtjenar säkert arträttighet. — *G. versicolor* är en af de arter, som jag enligt förordet behåller så länge pluraliteten ansedda Vetenskapsmän göra det. Detta kan ej sägas om *G. bifida*, som Wimmer anser som en oväsentlig var. och Koch som osäker art, då han räknar "*G. versicolor* bland goda arter".

39. *Orobanche*. Då man ser Reichenb., Wimmer och Koch, alla tämmeligen nya och af Prof. Fries berömda författare, i beskrifningen upptaga för en del arter "sepala antice connata", måste man tro att der detta ej skett äro de fria eller mer tillfälligt sammanhängande, hvilket ej är händelsen med *O. major* Fr. Nästan säkert skall en, som undersöker vexten, blifva mer tillfredsställd af min beskrifning på fodret än af Prof. Fries': "*sepala duon*", hvilka en med den nya teorien obekant fåfängt skall söka hos denna art.

40. *Cochlearia anglica* β eller den lilla *C. anglica* från Tromsödalen i 3:dje ed. förer Prof. Fries sjelf i Mant 3 till *C. arctica*. Äfven skall hvar och en som jemför Læstadii ex. med diagnoserna i Mant. 3 göra detsamma, ty hvarken äro stjelkbladen *sinuato-dentata* eller skidorna alltid *venoso-reticulata*; jag har ex. med fullkomligt släta. Stjelkbladen finnas både sessilia och omfattande. Troligen innan Prof. Fries undersökt vexten, ansåg jag den för *C. fenestrata*, emedan septum verkeligen stundom är fenestratum.

41. *Camelinæ*. Om Prof. Fries' framställningar af dessa i Nov., H. N., Mant. och nu i Reservat. jemaföras, torde man finna att missförstånd, lindrigast sagdt, måste inträffa. I Mant. föras H. N. 7 nr 20 *sativa* och 21 *dentata* båda till *C. foe-*

tida. Då jag behåller namnet *dentata*, måste jag väl äfven låta dem följas åt till denna art. Då nu Professorn i Reservationen förer n:r 21 till *sativa* korrigerar han ju sig sjelf egentligen, eburu i "tysthet", och låter felet synas drabba mig. Imellertid höra de bestämdt tillhoppa och kunna aldrig föras till olika arter, hvarom man kan öfvertyga sig så väl af exemplaren som i hvarje linåker, der man skall finna bladformen variera från djupt pinntandad genom alla slags tandningar ända till helbräddade, allt med samma blommor, skidor och frön. Är *C. dentata* Herb. N. n:r 21 ej *dentata* (eller *foetida* Mant.), så återstår väl ingen sådan art för oss. Hvad Koch angår, finner jag n:r 21 fullt instämmande med dess diagnoser i Syn. och Taschenb. på *C. dentata*, så att jag ännu är öfvertygad att dennes, i linåkrarne i Tyskland vexande art, är aldeles en och samma med vår.

42. *Barbarea vulg. γ*. Jag finner ingen annan fytoGRAFISK skillnad mellan den bittra skånska och den södermanländska osmakliga, än något längre och mindre utstående skidor; således felas, så vidt jag kan se, de karakterer som för mitt syfte till artskillnad fordras. Hvad tvisten om den rätta *B. præcox* angår, lærer väl den få afgöras med Reichenbach och Koch. Det förra gäller äfven om *Barb. vulg. β* eller *arcuata*, hvilken åtminstone en tämmeligen ny och af Prof. Fries berömd förf., Wimmer, kallar, i motsägelse till Koch: "nur eine varietet".

43. *Arabis hirsuta*. Dennas frön finnas äfven ofta rundt om "*anguste alata*", ej endast i spetsen, och då Ledebour, som anmärkt detsamma och ingalunda spar på arter, ej ens utmärker *A. sagittata* som varietet, så torde ursägtas att jag ansett ytterligare bekräftelse ej kunna skada.

44. *A. arenosa*. Hur Prof. Fries här kunnat missförstå mig är obegripligt, i fall den förvillande framställningen blott är missförstånd. Den sydländska *A. arenosa* är i flera afseenden, särdeles hårrigheten, olik vår, hvarföre denna af Prof. Fries blifvit anförd som *var. borealis*. (På Möen såg jag för min del endast den starkt sträfhåriga). Då första ed. af Floran skrefs hade jag endast sett torra ex. af den Norrländska, och,

såsom dessa hittills visat sig, endast af den magra till *A. Thaliana* gränsande formen, hvarföre jag ej kunde anse den för *A. arenosa*. I både 2 och 3 uppl. uppger jag likväl *A. arenosa* L. Fl. Su. såsom ett bestämdt synonym till *A. Thal. β urbicola* förmodande denna vara skiljd art, sedan jag sett ett från Fredrikshamn af Prytz meddeladt ex. och vexten lefvande i Strängnäs. Att den ej genast framställdes som egen art härrörde deraf, att jag ej var säker att den vore den utländska, af Linné i Sp. Pl. 2 och af Utländningarne antagna, starkt stjernhåriga *arenosa*, äfvensom jag här såsom alltid hellre upptog en osäker vext som var. än som art. Sedan Prof. Fries framställt den som sådan och jag erhållit fullt karakteristiska ex. såväl från Norrköping som Strängnäs, följde jag med nöje Prof. Fries. Men att *A. arenosa* från Norrköping är "absolute skiljd" från den s. k. *Arabis Thaliana* var. *lyrata* från Strängnäs är hvad jag bestrider; jag anser dem tvärtom för så identiska som 2 vexter kunna vara. Hvad sedan de öfriga loca angår, skall man finna magra Norrköpings- och Strängnäs-exemplar fullt öfverensstämmande med Smedjebackens, Helsingska från Norrbo, det Prytziska och slutligen Kandid. Ångströms, troligen af Prof. Fries approberade, båda sista från Fredrikshamn. Mina Umeå-exemplar äro ännu magrare och kunna lika väl läggas under *A. Thaliana*, men äro för unga att bestämmas af fröen. Vesterås-exemplar har jag aldrig sett, utan efter gammal uppgift, såsom icke osannolik, då vexten å ömse sidor förekommer, infört stället.

45. *Sinapis arvensis* β. Både denna och hufvudformen (med hela blad) hafva ofta ända till 12fröiga skidor, så att skidor och blad stå icke i något förhållande till hvarandra; återstår således, så vidt jag kan se, endast hårigheten.

46. *Fumaria capreol.* Den rödblom. från Norge har baljorna lika trubbiga som den hvit- eller gul-blommiga och foderbladen nära hälften så långa som kronan; Kochs karakterer gifva således ingen för mig tillfredsställande grund till artskilnad; imellertid är jag ledsen att ej hafva särskildt upptagit båda formerna, på den af Prof. Fries anmärkta olikheten att

fruktskaften hos den gulblommiga äro tillbakaböjda, då den röd-blommiga har dem endast mer och mindre utstående.

47. *Corydalis*. Den motsägelse H:r Prof. här anmärker kommer stundom af olika erfarenhet, då den ena botanisten är mer i tillfälle att i naturen se en vext, än den andre; oftast kommer det hos mig deraf att jag för mitt ända mål anser det definitiva bestämmandet af svårskiljda arter mindre makt-påliggande, då bokens hufvudändamål är nybörjarens handledning till kännedomen af vexternas namn. Jag respekterar ock gamla arter, ehuru jag kan antyda öfvergångar; mer misstänkta behåller jag, då de för den examinerande hafva i ögat fallande karakterer, lemmande den djupare kritiken åt botanisterne ex professo. — Hvad *Corydales* angår, är det ingen tvifvel underkastadt att de ju påkalla en ännu strängare granskning i naturen än den skedda, då ännu nästan endast biologiska karakterer åberopas. Af en sådan motser jag en ännu större reduktion än jag gjort; sjelfva den så utmärkta geniculationen hos *C. solidæ* stift torde behöfva kontrolleras. Af pedicellernas längd kan ingen säker diagnos göras, hvilket är lätt att visa; racemus är både hos *C. laxa* och *Lobelii* nutans; således måste jag draga *laxa* till sistnämnda, så länge jag erkänner den som art. Der *C. fabacea* vexer ensam, såsom vid Eskilstuna och Gesle, finnas inga tvåtydiga former. Hvar och en som i Sverge ser *C. Lobelii* ofta så stor som *solida*, skall finna namnet *pumila* förvillande, ännu mer i jemnförelse med *fabacea*. Att jag anger det såsom yngre i släktet var ett misstag, förauledt af Steudel, som till *C. Lobelii* citerar *Fumaria pumila* (Host och) Reichenbach, hvilken sednare, som först lærer infört namnet i Corydalissläktet, jag derföre underlät att rådfråga.

48. *Ononides*. I dessa har jag vid bestämningen och namngifningen följt mina svenske föregångare och hufvudsakligen Fries i Fl. Scan. der samma namn finnas och *O. spinosa* L. upgifves för den allmännaste och ymnigaste i Skåne. Jag fann ingen annan i Skåne än *O. repens*, och skulle ovillkorligt för-enat båda, om jag ej denna gången, i brist af tillfälle till egna iakttagelser, nödgats följa en annans auktoritet. Imellertid har

jag för många år sedan tagit en form vid Carlholms bruk i Uppland (ed. 1) på en skogvext äng (nu mera tyvärr odlad till åker), hvilken med sin uppräta träaktiga vext, smärre blommor och olika pubescens tyckts mig vara skiljd och den rätta *O. spinosa*.

49. *Tragopogon minor*. Här förstår jag ej Res.; är då ej denna i 2:dra och alla Uppl. enl. dess önskan upptagen som varietet?, som art i Fr. Nov. ed. 2, som underart i Fl. Scanica? Och denna sista åsigt har jag ju tillkännagifvit? — Således är den nu en lika simpel varietet som *Scorzonera plantaginea*?! Piken rörande *Sc. plantaginea* afficierar mig ingalunda, ty om Res. en gång citerar *Sc. plantaginea* Hn. ed. 3, skall jag anse det fullkomligt rätt! Någon så ytterlig Noli me tangere är jag ej, att påpekandet af ett misstag, deladt af berömdare botanister, och som jag, efter tillfälle till granskning i naturen, sjelf rättat, skulle såra mig. Har då aldrig Res. begått något dylikt fel?

50. *Hieracia*. Reflexionerna öfver dessa torde icke angå mig, hvars enda syfte varit att göra de hittills antagna arterna för nybegynnaren igenkänliga.

51. *Senecio barbæfolius*. Att dennes förande till *S. aquaticus* af Koch var ett skriffel, kunde ännu ej så lätt inses, då Koch i ed. 2 säger sig nu vara af Wimmer och Buek upplyst att den hör till *S. erraticus*; man anger icke skriffel på detta sätt. Men jag bekänner att jag öfversett denna korrektion, så mycket lättare, som han äfven i ed. 2 till *S. aquaticus* citerar *S. barb. Reichenb.* I annat fall hade jag troligen fått ett bättre begrepp om arten än af diagnosen i Mant. 3, som med undantag af *corymbus divergens* (längre fram modifierad till *nlobis (ramis?) fere divergentibus*), noga beskriver *S. aquaticus*, sådan jag har den från Bohus.

52. *Matricaria inodora*, sådan den vexer vid hvarje knut, har folia sessilia, emedan flikarne börja tätt vid stjelken; bladen äro lika mycket eller lika litet bipinnatifida som på *M. maritima* i H. Norm. då flikarne hos detta ex. ej äro bestämdare "motsatta" än hos *M. inodora*; lacin. filiformi-compressæ gäller väl ock om denna? äfvenså squamæ oblongæ margine scarioso samt ligularum striæ et apex rotundatus? (eller är rotundatus

ej obtusus?); apex är ej hel på exemplaret och angifves nu tandad i Frankrike, således lik *inodora*; squamarum margo är, hos Dübenska ex. af *M. inod. salina*, i samma involucrum hos olika fjäll, än rent färglös, än brunaktig, återstår således blott *margo squam. integerrimus*, sådane man kan leta ut dem bland de färglösa på sistnämnda. Det är uppenbart att en så definerad ej kunde uppställas som art i min bok. Jag hör tyvärr ej till dem, på hvilka kan lämpas H:r Prof:s satts: "schwächere Naturen folgen immer der Mode des Tages", t. ex. modet att bygga nya arter på hvar småsak. Det är godt att dela för att sedan en gång kunna reducera, ty man kommer derigenom sanningen förr eller sednare på spåren, men nog hade Acharius bättre försvarat sitt en gång stora namn, om han ej sett arter i hvar form. Slutligen torde få anmärkas att den vilda, som få synas hafva sett i Sverge, enl. H:r Res:s egen antydning behöfver ytterligare granskas och således måste vara ej fullt säker.

53. *Matricaria suaveolens* har jag icke kunnat upptaga ens som afart, då ex. af *M. Cham.* kunna utletas som hafva få och nedböjda strålblommor (Fl. Scanica). Att Res. sedermera funnit en ny karakter af mera vigt blir godt för det tillkommande.

54. *Orchis latifol.* Nöjd med medgifvandet att den i H. N. lemnade *O. latifolia* är "betydligt afvikande från den rätta", bestrider jag ingalunda att den sällsynta Skånska är den utländska, såsom jag ock i Floran angifvit den; eller är den från Segeholm ännu bättre? Hvarföre ej heller åberopa exemplar från Upsala, der den enl. Mant. 2 äfven vexer och oftare kan granskas? Att denna *elatior* är närmare *O. maculata* än *angustifolia* torde ej många gå in på, som sett alla dennas former — och i detta fall förtjenar den väl såsom många andra sin egen nummer.

55. *O. cordigera.* "Duo ad hanc omnino ut videtur referenda specimina" etc. kan jag ej öfversätta annorlunda än med "förmodas vara"; eller skall man endast fästa sig vid det kontradiktoriska omnino? "Närma sig" antyder ej heller full identitet. Hvad jag för min del i detta finner uttryckligt är att H:r Prof. ännu i fjol, 1843, ej var utan alla skrupler.

56. *Epipactis atrorub.* För denna af Res. och Koch så-

som Hoffmans erkända afart, har jag bibehållit äldsta namnet i enlighet med egna och Prof. Fries' grundsatser (t. ex. *Carex sparsiflora*, *Zannich. pedicellata Wahl.* etc.). Särdeles falskt är det ej, då färgen är mer och mindre mörkröd enl. mina observationer vid Eskilstuna, hvarest jag dessutom fann den hvita helt tillfällig, såsom vexande bland den röda i förhållande som ett till 20. Skulle alla artnamn ändras med afseende på varieteterna, så skulle omdöpningen blifva nog stark. I afseende på färgen, såsom här, skulle väl *Viola tricolor*, *Polemonium caeruleum* m. fl. snart få stryka på foten. Imellertid vill jag minnas att Prof. fordom förkastat sådana namn som *medius* etc., och hvartill denna skulle vara *media* inser jag ej rätt, om ej till den utländska, väl skiljda, *E. microphylla*.

57. *Carices*. Här medgifves att jag begått ett fel då jag vid *C. tenuiflora* ej utfört hela synonymet *C. Blyttii* * *macilenta* Fr. och vid *C. Persoonii*: *C. Blyttii* * *vitis*. Men som det var en enkel hänvisning till exemplaren tycktes det sagda vara tillräckligt att ej misstaga dem. Någon kritik har jag ej tillåtit mig och en citation kan väl ej få detta namn? Huru H:r Prof. nu vill anse dem är mig fullkomligt likgiltigt, men helt säkert skall han en gång öfvertyga sig att namnet *Blyttii* var förhastadt och missledande, och att arterna förut voro väl kända, hvilket jag i bref strax efter fascikelns mottagande tog mig friheten meddela. Af sättet för namnens framställning kunde väl omöjligen annan slutsats dragas, än att vi skulle få en *C. Blyttii* som art, med de mest heterogena underarter. — Kunna frögöm. hos *C. Blyttii macil.* i H. N. kallas djupt tuklufna, så är ej underligt om Lang och Koch kunna säga detsamma om *C. Persoonii*! Imellertid behöfver man endast kasta en blick på Hoppes figur för att finna identiteten med *C. vitis*, äfven i afseende på frukten, som han riktigt framställer, men de förre, som citera honom, orätt-beskrifva. En så djupt klufven frukt i denna flock torde knapt vara möjlig, men hos *C. Persoonii* finnes en spricka på fruktens ryggsida som sträcker sig från mynningen långt ned på sprötet, hvilken t. o. m. stundom är genomskinlig, ehuru icke genomträngande,

af hvilken omständighet uppgiften kan förklaras. — Kyrkoherden Læstadius har till mig lemnat en »*C. acuta* β *ripensis* från Kätkesuando 1838», som har fullkomligt slätt strå och allt annat gemensamt med Vahls ex. af *hyperborea* *). En annan med samma namn från Karesuando 1831, ansåg Drejer för ny och ville kalla *Læstadiana*; hvilkendera jag menade vid citationen synes af vextstället. Ingendera är den under *C. aquatilis* upptagna, såsom Prof. Fries, jag vet ej af hvad grund, påstår. Denna ansåg Drejer äfven för ny och kallade den »ad interim *C. vacillans*».

58. *Betula pubescens* är äldsta namnet, hvartill Koch m. fl. föra Wallroths med ett ingalunda lyckligare namn belagga art, såsom variation. Kan Prof. Fries framdeles efter Reichenbach bestämma 2 arter häraf, har jag ingenting att invända; med biologiska karakterer, t. ex. buskformen, blir det föga svårt. Hvad loca angår har jag ingenting bestämt om Norge, och kan ej berömma mig att af Lappska hafva fått mer än $\frac{1}{2}$ dussin från Karesuando, visserligen alla tillhörande *B. pubescens*, men kan derföre ej *B. alba* finnas i det ända till Ångermanland gränsande Lappland? Hvar upphör då *B. alba*?

59. *Salix cuspidata* Schultz erkänner jag, enligt Kochs endast sterila ex., vara nog olika till bladen och troligen skiljd art, så att detta namn ej bort upptagas. Den säkerhet, hvarmed Prof. Fries upptog det som synonym till sin *S. pentandra* * *tetrandra* i *Mant.*, förmådde mig till dess upptagande i Ed. 3 och vid den 4:de råkade jag öfverse de tvifvel han, efter Meyer, i *Mant.* 2 anför om identiteten med den svenska. — Hvad *S. hippophaëfolia* angår har jag rättat mig efter Kochs egna exemplar, som äfven till bladformen afvika både från Stockholms, Upsala och Eskilstuna ex. hvilkas blad, utom den olika sågningen, snarare böra kallas »lanceolata» än »sublinearia». Jag för min del kan ej ens som var. skilja ex. af *S. undulata* odlad vid Femsjö från de förenämnde. — *S. glauca* — *pullata* är ett för mig nytt eller ur minnet fallet namn; menas *nivalis* för-

*) Om riktigheten af denna bestämning har Prof. Fries nyligen haft tillfälle att öfvertyga sig.

ändrad till *angustifolia*, härrör detta deraf att Læstadius i *Locis parall.* pag. 231 säger: »*S. glauca* foliis obovatis, est in alpebus; in sylvis autem, præsertim ad ripas fluminum, anguste lanceolata habet". Detta tyckes rättfärdiga ändringen mer än ändr. af *Draba nivalis*, som åtminstone vexer på fjällen. Måhända citeras Wgs var. *Lapponum* orätt, då han ej nämner egentliga bladformen. — *S. punctata* är jag äfven böjd att antaga som art, ehuru jag låtit den enligt min plan qvarstå som var. helst som H:r Prof:s beskrifning i *Mant.* I ej är så afgörande som jag fordrar den, och Læstadius ännu anser den som var. af *nigricans*. Likväl måste af samma grund *S. nigricans Rudbeckiana*, med sina 4—8, ända till två tum långa hängblad skiljas. — Det är skada att H:r Prof. ej uppgifvit källan till sista underrättelsen att *S. Finmarchica* blifvit funnen af Vahl i Finnm.; af Willd. sjelf fås ingen upplysning eller beskrifning; jag skulle då säkert afstått namnet *paludosa*. Detta kan jag ej göra med *Læstadiana* mot det af Prof. sjelf som bortblandadt angifna *canescens*; neml. så länge denna form, emot Læstadii eget påstående, qvarstår som art. — Meningen med det som anföres om *S. plicata* är ej lätt att inse, då Prof. Fries enligt *Bot. Not.* 1842 "icke längre tvekar att benämna den (*S. angustifolia* Wulf.) *incubacea*", men nu tyckes vilja vindicera namnet för *plicata*. Hvarföre ej helt enkelt behålla namnet *plicata* och lemna både *ambigua* och *incubacea* *Fl. Sv.* åt sitt öde? Svårligen kan något bevisas med påståendet att Linné skrifvit ur minnet; att han i ungdomen sett en med *S. angustifolia* mycket lika form af *plicata* (en i sanning märkvärdig form om den finnes!), att han i *Frutetum Suec.* för *S. incubacea* uppger sandiga "Hafsstränder" (jag kan omöjligen, hvarken i *Diss.* eller *Amœnit.* se annan uppgift för denna än: »*præcipue in arena*!)) o. s. v. Att *S. plicata*, som jag både sjelf tillräckligt tagit och fått af Prof. Fries sjelf, bör uppföras som art har jag icke förnekat, då jag med min återhållsamhet redan gjort det; om Koch, som äfven är en monograf af släktet, än i denna stund påstår att det är Ehrharts *ambigua*, måste jag väl tills vidare tro honom, som företrädesvis bör känna Ehrh:s

vexter, och behålla detta vida äldre namn. — Då Prof. Fries granskade Kochs mig meddelade *Salices* lärar han väl öfversett det särskildta ex. af *S. silesiaca* med påskrift »specimen sylvestre e Silesian», hvilket jag i Floran beskrifvit, och hvaremot svarande jag icke sett något svenskt. — *S. sphacelata* namn, såsom var. af *caprea*, ändrades redan i 2:dra ed., emedan jag fruktade att förblandning kunde inträffa med Smiths och Willds: *sphacelata*, hvilka ingendera, äfven om de äro skiljda, jag tror höra till denna varietet.

60. *Equisetum riparium*. Att *E. prostratum* tillhör *E. palustre*, må gerna medgifvas, ehuru de 2 gifna ex. i detta hänseende äro sådana att de lika väl kunna hänföras till *umbrosum*; ej heller har jag påstått den vara samma som *riparium*, tvärtom; men noten infördes för att fästa Botanisternas uppmärksamhet derpå, att en annan art kan på den sterila höststjelnens rot (i Aug.) äfven få en ny axstjeln, alldeles i likhet med *riparium* i Herb. Norm. Om genom denna not, rörande en vext, som äfven jag uppfört som art, en noggrannare undersökning, huruvida den verkligen är skiljd från *E. arvense* (från *E. umbrosum* är intet tvifvel), kan åstadkommas, skadar det väl ej? — Att jag frågat hvad meningen här var med *caulis vascularis et subvascularis* härrörde deraf, att jag aldrig sett fytotomiska karakterer åberopade i vextbeskrifningar; och som just i detta släkte stjelnens olika pipighet är en vigtig karakter misstänkte jag något skriffel eller en ny term för fistulosus. Imellertid förutsätter det en, mer än hos oss vauligt, trägen sysselsättning med knifven, för att kunna, såsom afgjord karakter, åberopa dylika nuancer i fytotomiska förhållanden. Reichenb. har, såsom jag sedermera sett, endast *vascularis & non vascularis*; i fråga om *E. arvense* gör han likväl 2 gånger det märkliga tillägget »in scapo» (evascularis), som ej nämnes hos den näst förut omtalade *Telmateja (vasis spiralibus carens)*, hvaraf lätt kan dragas den slutsatsen att de greniga stjelkarne hafva dessa vasa, och således att äfven denna art kan kallas *subvascularis*, i fall detta är Reserv:s mening.

II. Utdrag ur utländska arbeten.

1. *Epilobium Lamyi* och *Asplenium cuneatum*, tvenne nya arter framställda af D:r F. W. Schultz i Bütsch. (Se Flora oder Botanische Zeitung 1844 n. 47, sid. 806—807).

Epilobium Lamyi: fol. lanceolatis e basi rotundata sensim angustatis remote denticulatis breviter petiolatis, inferioribus oppositis, caule subpubescente lineis 2 l. 4 elevatis decurrentibus, floribus semper erectis, stigmatibus in clavam coalitis, radice ramosa, stolonibus brevissimis rosulantibus.

Differt ab *Ep. hirsuto* L., *E. parvifloro* Schreb., *E. montano* L. et *E. hypericifolio* Tausch caule lineis elevatis notato, stigmatibus in clavam coalitis etc.; ab *E. palustri* L. caule lineis elevatis notato, stolonibus brevissimis rosulantibus, radice non repente; ab *E. virgato* Fr. fol. omnibus breviter petiolatis, stigmatibus semper in clavam coalitis, stolonibus et radice; ab *E. tetragono* L. foliis omnibus breviter petiolatis, intermediis non basi foliacea decurrenti adnatis; ab *E. roseo* Schreb., *E. oranifolio* Lam. et *E. alpino* L. forma foliorum, petiolis etc. diversissimum.

Habitat solo argilloso in arvis humidis prope Limoges Galliæ.

Asplenium cuneatum: fronde lanceolata bipinnata, pinnis cuneatis margine integerrimis apice latissimis truncato-rotundatis, soris centrum pinnarum fugientibus oblongis maturitate subrotundis, stipite glabro viridi basi latereque inferiori fusco.

Differt ab *Aspl. Adianto nigro* segmentis frond. cuneatis, sorisque centrum segment. frondis fugientibus; ab *A. lanceolato* segmentis cuneatis et non ovato-lanceolatis etc.; ab *A. fontano* tam frondis forma quam sororum positione longe recedit.

Hab. cum *A. Ad. nigro* in rupium (Vogesen-Sandstein) fissuris in silvis magnis Vogesorum inferiorum prope Steinbach inter urbes Bitche et Weissenburg.

2. *Dovreffjeld i botaniskt och särdeles bryologiskt hänseende; af W. P. Schimper.* (Se Flora oder Bot. Zeit. 1845 n. 8, sid. 113—128).

Före slutet af naturforskarnes möte i Kristiania 1844 begaf sig H:r Schimper, i sällskap med Med. D:r Petit från

Köpenhamn och Gymnasii Adjunkten Hardin från Karlstad till Dovrefjeld för att under några dagar undersöka företrädesvis dess bryologiska skatter; och det är resultaterna af detta besök som i nu ifrågavarande upsats framställas. — Efter en kort karakteristik af Dovrefjeld och dess från Sveitziska fjällen alldeles skiljaktiga fysiognomi, lemnas en teckning af vegetations-förhållanderne, med specielt häseende till Mossorna, ordnad efter de tre "fjeldstuerne" Fogstuen, Jerkin och Kongsvold, såvidt som Förf. under ett uppehåll af allenast 8 dagar på fjället kunde upfatta dessa förhållander. Denna bild öfverensstämmer, äfven hvad det speciela angår, i hufvudsaken med de meddelanden, som Vahlberg, Blytt och Ref. lemnat, hvarföre det torde vara öfverflödigt att här närmare referera densamma. Deremot bör nämnas, att H:r Schimper observerade flera, dels alldeles nya mossarter, dels för Norges och hela Skandinavians flora förut ej anmärkta. Bland de förra upräknas, dock utan bifogande af diagnos, följande: *Bryum (Webera) rutilans* (från Gederyggen vid Jerkin), *Br. microstegium* (Kongsvold); *Mnium hymenophyllum* (mellan Jerkin och Kongsvold), *Mn. Blyttii*, som står nära *Mn. stellare* (ofvanför Vårstien), *Mn. (Cinclidium) arcticum*, som skiljer sig från *Cincl. stygium* genom diöciska blommor, långhalsad kapsel och fastare bladbyggnad (vid foten af Knudshö vid Kongsvold); *Dicranum Blyttianum* (mellan Jerkin och Kongsvold) lik *D. Starkii*, förut af H:r Schimper funnen på Simplon och i Salsburgska fjällen. — *Mnium pseudopunctatum* Schimp., förut känd från Nordamerika och England, fauns vid Sprenbäcken nära Vårstien; *Mn. lycopodioides* Schwägr. förut af Förf. funnen vid Gastein, återfauns äfven på Dovre; denna art var ditintills endast känd från Indiens berg. *Pohlia bryoides* och *purpurascens* R. Br., förut allenast kända från arktiska Amerika, återfunnos vid Fogstuen, den sednare äfven vid Jerkin, der också *Bryum cirrhatum* Hornsch. förekommer. Den på fuktiga klippväggar nära Vårstien vexande och af Hartman såsom *Weissia zonata* uptagna mossa, är *Mielichhoferia nitida* var. *compacta*. — Vid *Zygodon torquatus* nämnes, att denna aldrig är funnen med frukt;

väl har Liebmann uppgifvit sig hafva erhållit sådan från Island, men Schimper har vid noggran undersökning funnit att kapslerna tillhöra *Z. lapponicus*, som vexer tillhopa och i samma tufva som förstnämnda.

Vid anförandet af de fanerogama vexterna hafva i upsatsen insmygt sig åtskilliga skrif- eller tryck-fel; sålunda anföres en »*Senecio*» *uniflorus* i ställe för *Erigeron*; *Tussilago* »*nivea*» i ställe för *T. frigida* (*T. nivea* är ej funnen i Skandinavien); *Pedicularis* »*vulgaris*» för *P. palustris*; *Betula* »*canescens*» på ett eller par ställen för *B. pubescens*. — Äfvenledes anföres *Carex* »*fuscana*» och *C. pedata*; hvilka arter Förf. härmed menar, är ref. ej i tillfälle nu upplysa, helst *C. ustulata* och *C. pulla* särskildt nämnas jemte *C. fusca*, och *C. pedata* Wahlenb. icke af någon anmärkts på Dovrefjeld och säkerligen der icke förefinnes. Ref. gissar dock att med endera menas *C. lagopina*.

Förf. slutar sin upsats med uttalande af sin fasta föresats att snart återvända till Dovrefjeld för att någon längre tid der uppehålla sig, och Ref., som önskar att denna föresats ju förr ju helre må blifva realiserad, är öfvertygad att H:r Schimper skall då blifva i tillfälle att göra ännu flera bryologiska upptäckter i denna märkvärdiga och intressanta fjälltrakt.

I sammanhang med föregående vill Ref. utur några af H:r Schimper i n. 10 af Flora oder Bot. Zeitung införda *anmärkingar till Bryologia europæa* anföra följande upgifter, som för skandinaviska floran hafva intresse. I Gudbrandsdalen (stället ej närmare angifvet) fann han *Desmatodon Systylium* en ny art, hvars peristom-tänder äro mycket korta och hvars lock förhåller sig alldeles som hos *Pottia Heimii*. — *Encalypta brevicolla*, som är specifikt skiljd från *E. longicolla*, fann Förf. så väl i Gudbrandsdalen, som på Pollaksbacken vid Upsala. — Den i Bryol. europ. under *Bryum elongatum* uptagna var. *alpinum* utgör bestämdt en egen art *Br. longicollum* äfven samlad vid Fogstuen på Dovre. — Från Dalarne har Förf. hemfört en ny *Fontinalis dalekarlica*, som står nära *F. squamosa*. — *Hypnum rugosum* är af Sommerfelt funnen med frukt i Gudbrandsdalen.

4. *Bidrag till kännedom om Salix-arterna, af D:r Wimmer i Breslau.* (Se Flora o. Botan. Zeit. 1845 n. 28, sid. 433—439).

Denna uppsats innefattar hufvudsakligen en förteckning på de, enligt Författarens åsigt, hybrida former af *Salix*-släktet, hvilka blifvit anmärkta i Slesien. Som bekant är, hörer Förf. till dem, som antaga många vextformer såsom hybriditeter, och hvad Pilslägtet särskildt angår, har han i sina föregående skrifter framställt flera dylika, hvilkas antal dels genom hans egna dels genom andras forskningar under de sednaste åren ännu mera ökats. Vid närvarande förteckning bifogas kortare anmärkningar, vextställen och synonymer vid de särskilda hybridformerna, hvilka Ref. här vill upräkna jemte de anförda synonymerna:

Salix purpureo-viminalis = *S. rubra* Huds., *S. fissa* Hoffm.; de former, som stå närmast *S. viminalis* upptagas af Koch såsom *S. rubra* β *sericea*.

S. purpureo-repens = *S. Doniana* Sm. ap. Koch Synops.

S. purpureo-cinerea = *S. Pontederana* Willd., Koch, Reichb.

S. purpureo-aurita.

S. purpureo-acuminata.

S. purpureo-amygdalina = *S. Forbyana* Sm.

S. cinereo-repens = *S. cinerea* c. *virgultosa* Fr.; *S. ambigua* var. Koch. (Båda dessa Författare hafva sålunda sjelfve bestämt de af H:r Wimmer dem tillsända exemplar).

S. aurito-repens = *S. ambigua* Willd., *S. spathulata* Willd., *S. plicata* Fr. (*S. incubacea* L. sec. Fr.).

S. aurito-myrtilloides = *S. finmarkica* Willd.? (ex. i Willdenows herbarium är alltför ofullständigt för att kunna bestämdt afgöra enahandheten).

S. viminali-cinerea (torde stundom tagas för *S. Smithiana*).

S. viminali-repens.

Utom dessa tror Förf. sig hafva funnit dylika af *S. cinerea* och *aurita*, af *S. cinerea* och *Caprea*, af *S. aurita* och (Bot. Not. 1845 nr 10 b).

Caprea, äfvensom af några andra, men som han vill närmare observera förrän han yttrar sig derom. Samma gäller om *S. cuspidata* Schultz, som han anser för en *fragili-pentandra*.

Slutligen tilläggas följande ännu icke i Slesien funna bastarder:

S. amygdalino-hippophaiifolia = *S. undulata* Ehrb., Willd., Koch, Reichb.

S. viminali-hippophaiifolia = *S. mollissima* Ehrb., Willd., Koch, Reichb.

S. viminali-repens = *S. angustifolia* Fr., Koch (i Breslaus bot. trädgård under namn af *S. incubacea*).

III. Literatur.

1. *Flora rossica etc. auctore D:r C. F. a Ledebour. Fascic. VI. (Voluminis 11:i pars III). Stuttgart, Schweizerbart. 1845. Pag. 463—718 et 1—4. 8:o h.*

Närvarande häfte af detta i så många hänseenden vigtiga och intressanta arbete omfattar början af familjen *Compositæ*. Planen och behandlingen äro alldeles som i föregående häften. Ehuru Förf. numera ingalunda bör räknas bland dem, som visa håg för att bilda nya arter, utan tvärtom ofta sammanslår sådana som förut upställtts såsom skiljda, så tyckes han dock någon gång vara väl frikostig i antagandet af arter; sålunda uppträder *Erigeron* med 11 arter, för att ej nämna andra släkten. — I detta häfte afhandlas följande genera: *Gundelia* med 1 art, *Eupatorium* med 1, *Nardosmia* 7, *Petasites* 4, *Tussilago* 1, *Aster* 15, *Tripolium* 1, *Galatella* 3, *Turczaninowia* 1, *Calimeris* 5, *Arctogeron* 1, *Diplopappus* 1, *Rhinactina* 2, *Erigeron* 11, *Stenactis* 1, *Bellis* 2, *Myriactis* 1, *Solidago* 2, *Brachyactis* 1, *Linosyris* 4, *Dichrocephala* 1, *Karelinia* 1, *Conyza* 1, *Evax* 1, *Micropus* 2, *Inula* 19, *Pulicaria* 5, *Telekia* 1, *Pallenis* 1, *Eclipta* 2, *Siegesbeckia* 3, *Xanthium* 3, *Bidens* 3, *Richteria* 1, *Cancrinia* 1, *Anthemis* (står genom tryckfel *Anthernis*) 15, *Maruta* 1, *Anacyclus* 1, *Ptarmica* 12, *Achillea*

19, *Bracanthemum* 1, *Leucanthemum* 7, *Matricaria* 6, *Pyrethrum* 29, *Chrysanthemum* 1, *Cotula* 1, *Artemisia* 83, *Tanacetum* 8, *Helichrysum* 9, *Gnaphalium* 4, *Antennaria* 5, *Leontopodium* 2, *Cladochæta* 1, *Filago* 3, *Carpesium* 2, *Amblyocarpum* 1, *Senecillis* 1, *Ligularia* 5, *Arnica* 6, *Aronicum* 1, *Doronicum* 4, *Cacalia* 2, *Waldheimia* 1, *Senecio* 51, *Calendula* 4, *Acanthocephalus* 1, *Echinops* 13, *Acantholepis* 1, *Xeranthemum* 4, *Chardinia* 1, *Saussurea* 32, *Haplotaxis* 3, *Carlina* 6, *Cousinia* 19, *Ancathia* 1, *Amberboa* 4, *Crupina* 1, *Centaurea* 61, *Cnicus* 1, *Kentrophyllum* 2, *Carthamus* 2, *Silybum* 1, *Onopordon* 3 och af *Carduus* 4 arter.

Med afseende på det speciela vill Ref. anföra allenast följande. Bland de 11 arter, hvarmed släktet *Erigeron* uppträder, förekommer främst *E. pulchellus* DC. Prodr. 5 p. 287 ("excl. pl. sibirica", utan att dock sedan säges hvart denna del af Decandolles art rättligen hörer; troligtvis till *E. uniflorus*); härunder upføres en var. β *unalaschkense* DC. l. c., hvilket citat jemte dit hänförda synonym och lokaliteter sedermera åter uptagas under *E. uniflorus*; detta tyckes visa att dessa 2 arter äro vida närmare beslägtade än man skulle förmoda, då man ser att den ena här fått sin plats allrafrämst och den andra allrasist bland arterna. En ny art *E. amphibolus* från Kaukasiska provinserna upställes; den säges vara "quasi intermedia" mellan *E. pulchellus* och *E. caucasicus* Stev., hvilken sista åter att döma af beskrifningen synes sjelf stå mycket nära *E. pulchellus*. Härefter följa *E. canadensis*, *E. elongatus*, *E. kamschaticus*, *E. acris* dit *E. podolicus* Bess. (*E. asteroides* Andr. ap. Besser, non Link), *E. uralensis* Less. och *E. angulosus* Koch föras som varieteter. Vidare *E. armeriæfolius* (*E. podolicus* β pusillus Led. Fl. Alt.), *E. alpinus*, *E. glabratus* Hopp. et Hornsch. och slutligen *E. uniflorus* med en var. *oreades*. — Såsom *Matricaria suaveolens* L., DC., upføres en i mellersta Ryssland och Siberien vexande art, hvilken "acheniæ striatis epapposis" skiljer sig från *M. chamomilla*, som har achenia tetragona pappo coroniformi. Till *M. inodora* föras som varr. *Pyrethrum maritimum* Sm., DC. (alltjemnt med bibe-

hållande af Linnés art som synonym) och *M. præcox* DC.; *Pyrethrum ambiguum* Led., DC. betraktas deremot såsom skiljd både till art och slägte. — *Gnaphalium pilulare* Wahlenberg anses som var. af *Gn. uliginosum*, och *Gn. norvegicum* Retz. (*Gn. fuscatum* Pers.) af *Gn. silvaticum*. — Till *Senecio campestris* DC. (*Cineraria* Retz.) föres den Lappska vexten.

Till slut lemnas (pag. 1—4) början till en systematisk öfversigt eller förteckning på ryska Compositæ, i likhet med hvad i föregående häften skett.

-
2. *Plantæ vasculares circa Quickjock Lapponiæ Lulensis, quarum enumerationem proponit Nicol. Johannes Anderson. Upsaliæ, Wahlström et Låstbom. 1844—45. 36 pag. 8:o.*

Liksom Sulitelma utgör det högsta fjället i Svenska Lappmarkerna, så har äfven trakten deromkring den rikaste fjällvegetation inom Sverge, hvarföre den ock af många botanister blifvit undersökt, bland hvilka Wahlenberg och Læstadius företrädesvis böra nämnas. Den förre af desse har lemnat en högst intressant beskrifning om detta fjäll, dess glaciärer och fysiska beskaffenhet (Berättelse om mätningar och observationer för att bestämma Lappska fjällens höjd och temperatur vid 67^o polhöjd; förrättade år 1806. Stockh. Delén 1808. 4:o), under det att han i sin *Flora Lapponica* framställt det egentligen botaniska. Man har imellertid hittills saknat en speciel framställning af dess vegetation, hvilken särdeles i vextgeografiskt hänseende måste blifva af vigt för att kunna anställa jemnförelse mellan densamma och den på sydligare fjällsträckningar (t. ex. Dovre) förekommande. Ett viktigt bidrag härtill lemnas i den under form af akademiska dissertationer utgifna afhandling, som Ref. nu anmäler, och som utgör resultatet af de undersökningar Förf. var i tillfälle anställa under ett besök i dessa trakter år 1843. Det är den vid östra foten af egentliga Sulitelma liggande trakten omkring Quickjocks kyrkobygd (35^o 20'

long. 67° 3' lat., 1070 fot. ö. hafvet) (hufvudsakligen trakten mellan fjällåarne Kama- och Tarra-jock, samt angränsande fjäll), hvars vegetation Förf. gjort till egentligt föremål för sin undersökning och som i denna afhandling framställas.

Sedan Förf. redogjort för omfånget af det gebit vextförteckningen omfattar samt upräknat de förnämsta der förekommande fjäll och dessas höjd (nä något öfver 4700'), genomgår han de särskilda lokalerna, hvarvid de vexter, som förnämligast karakterisera hvardera, upräknas (dervid isynnerhet uppehållande sig vid fjället Njunnats). Vidare upgifvas de regioner, hvari vegetationen i Luleå Lappmark i allmänhet och specielt den kring Quickjock kan indelas, hvarvid han följer Wahlensbergs framställning i Flora Lapponica. Slutligen upräknas, med icke sällan bifogade anmärkningar, de inom gebitet dels af Förf. dels af andra funna vaskulära vexter, hvilka fördelade på 164 släkten utgöra 356 arter, ordnade efter Fries's naturliga metod. Den utlofvade tabellariska öfversigten öfver förhållandet mellan denna trakts vegetation och den så väl i hela Skandinavien som ock i hela Lappland, är ej meddelad, troligen derföre att Förf. vid utgifvandet af den sednare afdelningen var försäkrad om att under nu förflutna sommaren få besöka dessa trakter och hoppades derunder kunna mera komplettera öfversigten af vegetationen. Ref. hoppas att Förf., sedan han nu fulländat denna resa, med hvars resultater han är mycket belåten, sjelf skall meddela denna tabellariska öfversigt, hvadan Ref. ej anser sig böra i detta hänseende gå honom i förväg. — Af det speciela vill Ref. här allenast nämna, att förteckningen uptager en för Skandinaviens flora ny art, nemligen *Alnus pubescens* Tausch (*A. barbata* C. A. Meyer), som hittills förblandats med *A. incana*, hvilken ej i förteckningen omnämnes. — På det upmärksamheten må mera fästas på denna art, hvilken förekommer i flera af Tysklands lägre trakter, tror Ref. sig här böra, ur Kochs Synopsis, anföra dess diagnos: foliis subrotundis l. obovatis obtusis l. superioribus acutiusculis duplicato-crenato-serratis utrinque viridibus subtus pubescentibus l. leviter tomentosus, nucibus ala membranacea destitutis.

Sedan Ref. slutligen anmärkt att i 4:e noten på 5 sidan vid citerandet af Læstadii afhandlingar ett tryckfel insmygt sig, i det de sägas vara införda i Kongl. *Vitt.* Akad. handlingar, då det bör vara i *Vetenskaps* Akad. handl., kan Ref. ej underlåta att uttrycka sin önskan, det Förf. snart måtte lemna allmänheten del af sina under detta års sommar gjorda observationer.

IV. Hvarjehanda.

1. På hemställan af Kongl. Vetenskaps Akademien har Kongl. Maj:t under d. 16 Juli beviljat Adjunkten vid Karolinska Institutet Dr J. Sieurin, som förordnats till Läkare å ett till Sydamerika och andra extra-europeiska orter afgående örlogsfartyg, ett understöd af 500 R:dr B:ko att användas till naturvetenskapliga exkursioner och inköpande af naturalster.

2. Herr J. Vahlberg återkom, efter åtta års vandringar i södra Afrika, till Stockholm den 21 sistl. Augusti och har redan trädt i befattning med att uppsätta och ordna sina rika medhafda insamlingar.

3. I midten af September återkom Mag. N. J. Anderson från den resa i Lappska fjälltrakterna han, i sällskap med Prof. Vahlberg och Hr Löfvenhjelm, under sommaren företagit. Från Umeå besöktes Lycksele, Sorsele, Arjeplog; sedan de resande rott till Hornafvans norra ända vandrade de till Adolfström och Piteå fjälltrakter samt tillbaka till Arjeplog och derifrån öfver fjällsträckningarna till Quickjock, der hufvudstationen togs och högfjällen kring Virihjaur undersöktes; hemvägen togs åt Sollesteå. Hr Anderson har gjort betydliga samlingar och är mycket belåten med sin resa.

4. Friherren Magnus Vilhelm von Düben afled d. 9 sistl. Augusti. Han var född på Wegehölm i Skåne d. 12 Febr. 1814; efter att vid Lunds Universitet hafva fulländat sina studier och blifvit Filos. Magister 1835, anställdes han såsom Docent i Botanik vid samma lärosäte d. 23 Mars 1838. Då, såsom känt är, ingen slags lön är förenad med denna beställning

och hans egna ekonomiska ställning var sådan, att han nödgades se på pekuniär inkomst, antog han 1839 lärarebefattningen i den vetenskapliga afdelningen vid Handelsinstitutet i Göteborg, på hvilken plats han i 2:ne år qvarstodnade. Sedan han 1841 erhållit Kniggeska stipendiet *) företog han sommaren nämnde år en naturvetenskaplig resa hufvudsakligen i kusttrakterna af Vestergötland och Bohuslän. Den 31 Mars 1842 blef han anställd som tillförordnad Intendent vid Lunds zoologiska museum och d. 25 Jan. 1843 utnämnd till Adjunkt i Zoologien och ordinarie Intendent derstädes. I Maj månad sistnämnde år anträdde han, understödd af ett publikt anslag, en zoologisk resa längs kusterna af Bergens och södra delen af Trondhjems stift i Norge; vintern tillbragte han i Bergen sysslosatt med ordnandet och beskrifvandet dels af de mycket betydliga samlingar han sjelf under resan gjort, dels af de ingalunda obetydliga som förvaras i det i Bergen inrättade museum, härvid biträdd af Dr: K o r e n Från Bergen begaf han sig landvägen i Juli 1844 till Kristiania för att öfvervara Naturforskare-mötet derstädes, efter hvars slut han öfver Köpenhamn återvände till Lund, der han sedan alltjemnt varit sysslosatt med beskrifningen af de många nya fynd han under sin resa gjort, intilldess han i Maj detta år insjuknade af en lunginflammation, hvartill fröet, som synes ärftligt inom hans släkt, troligen vidare utvecklats under de besvärliga sjöresorna längs Norges stormiga kust; denna sjukdom ändade ock snart hans dagar till saknad ej blott för alla, som närmare kände hans flärdfria väsende, utan ock för vetenskapen, hvilken i honom förlorade en ifrig och allvarlig dyrknare. — Under sina.

*) Detta stipendium, som utgör 166: 32 B:ko fördeladt på 2 år och är anslaget till understöd för ekonomiska och naturvetenskapliga resor i Sverge, bortgifves af Upsala Universitet till någon Studerande i Upsala eller "Docent vid rikets universiteter och gymnasier", på det sätt att det turvis skall tilldelas de särskildta stiftens infödingar (se Bot. Not. 1841 n. 7 s. 143—144). Friherre v. Düben erhöll det, såsom varande från Lunds stift, hvar, tur det den gången var att njuta det till godo. Hr v. Düben hade till den resan icke något understöd af Kongl. Vetenskaps Akademien, såsom det i andra tidningar uppgifvits.

studentår egnade han sig företrädesvis åt de matematiska och naturhistoriska vetenskapernas studium, hvilka sistnämnde dock snart vunno öfverhanden, så att han åt dem helgade återstoden af sitt lif. Det genom vinstandet i Göteborg i så hög grad underlättade tillfället att observera och studera hafsdjuren var närmaste anledningen dertill, att han från Botaniken vände sin håg åt dessa, särdeles de lägre, åt hvilka först under de sednare åren någon större upmärksamhet här i Sverige egnats. Han lemnade dock äfven sedermera icke Botaniken ur sigte utan följde med upmärksamhet dess utveckling och de märkligare upptäckter som inom dess område gjordes. — Friherre v. Düben har utgifvit följande botaniska afhandlingar: *Enumeratio plantarum in regione Landskronensi crescentium pars 1.* (gradual disputation utgifven 1835, sträcker sig in på Hexandria; sedan ej fortsatt). *Conspectus vegetationis Scaniae*: docentspecimen utgifvet 1837. *Handbok i vextrikets naturliga familjer* efter Fries' system. Stockholm 1841. *Exkursion i Bohuslän* 1841 (införd i Bot. Notiser 1843 n:r 4—6).

5. Nyligen har från trycket utkommit »*Elementarkurs i Botanik*» af Docenten J. Arrhenius; jemte Atlas kostar den 2: 16 B:ko.

6. Dr: Beilschmied, som lidit ej obetydliga förluster på de af honom utgifna tyska öfversättningar af Prof. Wikströms botaniska årsberättelser, men det oakadt önskar fortsätta detta företag, har nu vidtagit den åtgärd, att de hädanefter utkomma såsom bihang till Flora oder Botanische Zeitung, som redan åtföljts af flera ark af öfversättningen af årsberättelsen för 1839—1842. Denna form gör dock, thyvärr, att åtskilliga förkortningar och uteslutningar blifva nödvändiga.

7. Tredje häftet af Prof. Hornschuchs *Archiv skandinavischer Beiträge zur Naturgeschichte* är nu utkommet och första bandet af denna tidsskrift dermed afslutadt. — Äfvenledes är andra häftet af *Synopsis Hepaticarum* utkommet och de 2 återstående häftena af detta verk låfvas färdiga inom årets slut.